

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

<http://www.vlada.si/>

Številka: 00104-78/2018/6

Datum: 15. 2. 2018

Odgovor na poslansko vprašanje mag. Andreja Šircija v zvezi s stališčem vlade glede protivladnih protestov v Islamski republiki Iran

Poslanec Državnega zbora Republike Slovenije mag. Andrej Šircelj je na Vlado Republike Slovenije 16. januarja 2018 naslovil pisno poslansko vprašanje glede protivladnih protestov v Islamski republiki Iran z naslednjo vsebino:

"V Islamski republiki Iran so konec decembra 2017 izbruhnili protivladni protesti, ki so povzročili tudi smrtne žrtve. Do teh protivladnih protestov so že zavzele stališče tuje države. Tako na primer ameriški predsednik Donald Trump protivladne proteste podpira in poudarja, da imajo ljudje pravico do mirnega izražanja svojih mnenj. Kakšno je stališče Vlade RS do protivladnih protestov v Iranu? Ali bo stališče do teh protestov zavzel tudi slovenski veleposlanik pri Združenih narodih? Ali Vlada RS spremlja spoštovanje človekovih pravic v Islamski republiki Iran in kako se bo odzvala v kolikor bo menila, da se te pravice kršijo?"

Vlada Republike Slovenije podaja naslednji odgovor:

Človekove pravice so dolgoletna zunanjepolitična prioriteta Republike Slovenije. Ministrstvo za zunanje zadeve jih vpenja v svoje delovanje, pri čemer si prizadeva za krepitev njihovega spoštovanja in za obravnavo njihovih kršitev v okviru mednarodnih organizacij, predvsem Organizacije združenih narodov, Sveta Evrope in Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi, ter v okviru skupne zunanje in varnostne politike EU.

V Generalni skupščini OZN je bilo stanje človekovih pravic v Islamski republiki Iran nazadnje obravnavano decembra 2017, ko je bila sprejeta resolucija, ki jo je Slovenija na glasovanju podprla. Tudi v okviru Sveta za človekove pravice je Slovenija podprla marca 2017 sprejeto resolucijo o stanju na področju človekovih pravic v Iranu. Slovenija je uveljavljanje človekovih pravic v Iranu naslovila tudi s priporočili v okviru Univerzalnega periodičnega pregleda, ki je bil za Iran nazadnje opravljen oktobra 2014.

Vlada Republike Slovenije je zelo podrobno spremljala nedavne proteste v Iranu, tudi preko Veleposlaništva RS v Teheranu, ki ga je Republika Slovenija ponovno uradno odprla novembra 2016. Slovenija je v okviru EU sooblikovala skupno izjavo EU, ki jo je visoka predstavnica za skupno zunanjo in varnostno politiko Federica Mogherini podala 2. januarja 2018. EU v skupni izjavi obsoja izgubo človeških življenj ter poudarja, da so mirni protesti ter pravica do izražanja temeljne pravice, ki jih mora izvajati vsaka država. EU je izrazila pričakovanje, da se bodo deležniki vzdržali nasilja ter da bo zagotovljena pravica do izražanja.

Tudi Ministrstvo za zunanje zadeve RS je v tvidu 3. januarja 2018 izrazilo zaskrbljenost glede izgube številnih življenj ter prav tako vse deležnike pozvalo, da se vzdržijo nasilja ter da se spoštujejo človekove pravice.

Na predlog ZDA je bilo v zvezi s protesti v Iranu 5. januarja 2018 sklicano izredno zasedanje Varnostnega sveta ZN. Slovenija trenutno ni članica Varnostnega sveta ZN, zato v razpravi ni sodelovala. Pomočnik generalnega sekretarja OZN za politične zadeve Tayé-Brook Zerihoun je v razpravi med drugim povedal, da so se 28. decembra 2017 v Mašadu začeli mirni protesti več tisoč Irancev, ki so kritizirali težke gospodarske razmere. V naslednjih dneh so tudi v drugih urbanih središčih, vključno s Teheranom, ter v mnogih podeželskih območjih potekali protesti, kjer so protestniki izrazili razočaranje zaradi počasnih ali omejenih sprememb v družbenih strukturah in političnih svoboščinah ter kritizirali privilegiran položaj duhovščine in elemente varnostnih struktur države. Nekateri protesti so postali nasilni. Videoposnetki, objavljeni v socialnih medijih, so pokazali nasilje nad protestniki, kakor tudi nasilje protestnikov z zažiganjem vladnih uradov, bank in verskih centrov. Po poročilih uradnih iranskih medijev je med protesti umrlo več kot 20 Irancev, medtem ko je bilo več kot 1.000 protestnikov zajetih, čeprav naj bi bili mnogi tudi že izpuščeni.

Z zelo omejeno prisotnostjo Združenih narodov na terenu sekretariat ni mogel potrditi ali zanikati pristnosti posnetih slik ter posnetkov, niti obseg nasilja. Pomočnik generalnega sekretarja za politične zadeve je dodatno povedal, da je 3. januarja iranska revolucionarna garda napovedala konec protivladnih protestov, od 3. do 5. januarja pa so po poročilih po vsej državi potekale provladne demonstracije. Udeleženci demonstracij so izražali podporo vrhovnemu voditelju in obsodili nasilje. Predsednik Islamske republike Iran Hassan Rouhani je 31. decembra 2017 na sestanku kabineta povedal, da je iranskim ljudem treba dovoliti proteste in možnost kritiziranja vlade, hkrati pa poudaril, da nasilje ne bo dovoljeno. 2. januarja je vrhovni vodja, ajatola Ali Khamenei, obtožil iranske sovražnike spodbujanja nemirov.

Pomočnik generalnega sekretarja za politične zadeve je dodatno poudaril, da so se protesti v Iranu nanašali na položaj v Iranu. S tem v zvezi so nekateri svetovni voditelji izrazili podporo protestnikom. Obenem je poudaril, da je več svetovnih voditeljev ocenilo, da so protesti notranja zadeva Irana. Generalni sekretar ZN António Guterres je 3. januarja podal izjavo, v kateri je izrazil obžalovanje zaradi izgube življenj v protestih in zahteval spoštovanje pravice do mirnega zbiranja in svobode izražanja. Istega dne je tudi visoki komisar Združenih narodov za človekove pravice Zeid Ra'ad Al Hussein podal izjavo, ki ji je 5. januarja sledila skupna izjava štirih posebnih poročevalcev Združenih narodov, posebne poročevalke za razmere človekovih pravic v Islamski republiki Iran Asme Jahangir, posebnega poročevalca za spodbujanje in varstvo pravice do svobode mnenja in izražanja Davida Kaye, posebne poročevalke za izvensodne, nagle in samovoljne usmrtitve Agnes Callamard ter posebnega poročevalca o položaju zagovornikov človekovih pravic Michela Forst.

EU ima zaradi razmer v Iranu na področju človekovih pravic v skladu s Sklepom Sveta 2011/235/SZVP ter sprejeto Uredbo Sveta (EU) št. 359/2011 z dne 12. aprila 2011 do Irana še naprej vzpostavljene omejevalne ukrepe proti nekaterim osebam in subjektom. Sklep in uredba sta v Republiki Sloveniji izvedena z Uredbo o omejevalnih ukrepih proti Iranu in izvajanju uredbe Sveta (EU) št. 359/2011 (Uradni list RS, št. 53). Seznam oseb in subjektov se vsakoletno pregleda oz. obnavlja.

Vlada Republike Slovenije bo še naprej zelo podrobno spremljala dogajanja v Iranu, vključno s položajem na področju človekovih pravic, ter bo v okviru bilateralnih srečanj ter pristojnih mednarodnih forumov Iran spodbujala k zagotavljanju in spoštovanju temeljnih človekovih pravic.